



TIIVIISTI TIEDOKSI

# DEMOKRATIA VAATII VAHVISTAMISTA KAIKKIALLA

– Mahdollisuuksia demokratian lujittamiseen  
Suomen kehityspolitiikassa ja ulkosuhteissa

Kehityspoliittisen toimikunnan julkaisu 2024:1

**K**ehityspoliittisen toimikunnan (KPT) asiantuntijaryhmä analysoi tässä julkaisussa demokratian ja kansalaisyhteiskunnan globaalia tilaa sekä Suomen tukea demokratian ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiselle. Raportissa esitetään myös suosituksia toimenpiteistä, joilla Suomi voi kehityspolitiikan ja muiden ulkosuhteiden toteutuksessa lujittaa demokratiaa globaalisti.

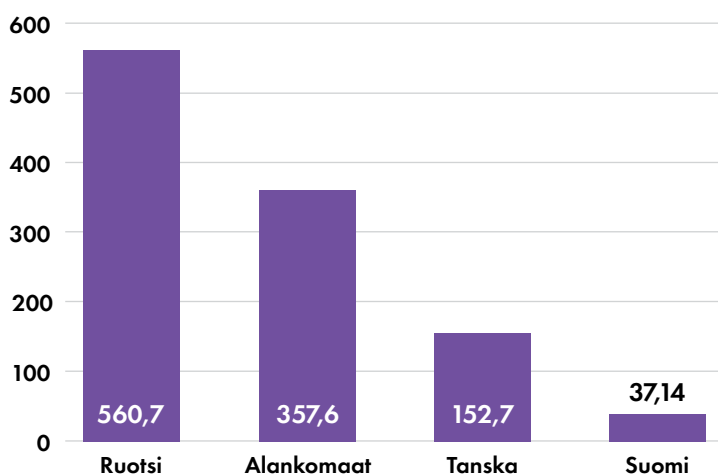
Kehityspoliittisen toimikunnan selvityksessä analysoidaan demokratian ja kansalaisyhteiskunnan globaalia tilaa sekä Suomen tukea demokratian ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiselle. Raportissa esitetään suosituksia toimenpiteistä, joilla Suomi voi kehityspolitiikan ja ulkosuhteiden toteutuksessa lujittaa demokratiaa globaalisti.

Pitkään jatkuneen myönteisen demokratiakehityksen suunta on kääntynyt. Tänä päivänä 72 prosenttia maapallon asukkaista (5,7 miljardia ihmistä) elää eriaroisissa autokratioissa ja merkittävässä määrässä maailman maita kehitys on herkkää ja tulevaisuuden suunnan voivat ratkaista pienetkin tekijät. Yhä useammat hallinnot rajoittavat demokraattisia vapauksia. 117 maata on asettanut ”vakavia rajoituksia” kansalaisyhteiskunnan toimintatilalle (CIVICUS). Tämän seurauksena kansalaisyhteiskunnan toimintatila on heikentynyt globaalisti.

Demokratiatuen määritelmästä ei ole yksimielisyyttä, mutta esimerkiksi *European Democracy Hub* laskee demokratiatukeen toiminnan kansalais- ja poliittisten oikeuksien edistämiseksi, kansalaisyhteiskunnan tuen, kansalais- ja poliittisen kasvatuksen, vaalituen, vaalitarkkailun, oikeusvaltion tuen, median tuen, parlamenttien vahvistamisen, poliittisen osallistumisen tuen, poliittisten puolueiden tuen, poliittisen inklusiivisuuden tuen sekä korruption vastaisen työn.<sup>1</sup>

Suomi on painottanut laajaa demokratiakäsitystä, johon kuuluvat ennen kaikkea eri haavoittuvien ryhmien osallistuminen, tasa-arvo sekä erityisesti ihmisoikeudet. Suomen kehityspolitiikassa demokratia ei ole ollut kuitenkaan erityisen priorisoitu painopiste, mikä näkyy myös kehitysrahoitustasossa.

## Demokratiatuki: Suomi vertailussa (meur 2020)



Lähde: European Democracy Hub

Selvitys korostaa, että demokratiatuki tulee nähdä aina kokonaisuutena, jossa demokraattisten instituutioiden, kansalaisyhteiskunnan ja oikeusvaltion tila vaikuttavat toisiinsa. Demokratian vahvistaminen vaatii erilaisia lähestymistapoja ja keinoja eri tilanteisiin. Kehityspolitiikan nykyiset välineet ja demokratiatuki ovat kehitetty vahvistuvan demokratian olosuhteisiin tai tukemaan siirtymistä autoritäärisistä olosuhteista demokratiaan. Samat välineet toimivat kuitenkin huomattavasti huonommin heikkenevän demokratian olosuhteissa.

### Raportin päähuomioita:

- Suoralla demokratiatuella saavutetaan tehokkaammin tuloksia kuin yleisellä kehitysrahoituksella. Siksi Suomen tulisi panostaa demokratiatuen merkityksen vahvistamiseen, demokratiatuen myöntämisen kriteereihin ja seurantamekanismeihin.
- Demokratian edistäminen vaatii demokratia- ja ihmisoikeustyön yhteyden, johdonmukaisuuden ja strategisuuden vahvistamista sekä asiantuntemuksen kehittämistä ulkoasianhallinnossa.
- Ulkoministeriön tulee nostaa entistä näkyvämmiin demokratian ja kansalaisyhteiskunnan tilan edistäminen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin, kansainvälisten taloussuhteiden ja kehityspolitiikan linjauksiin sekä kansainväliseen vaikuttamiseen.
- Hallitusohjelman (2023) kirjausta maaohjelmamaiden vähentämistä tulee harkita tarkoin myös demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltiokehityksen näkökulmasta. Demokratiatyössä Suomi edistää samanaikaisesti myös sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kehittyvissä maissa.
- Demokratiavaikutusten arviointi tulisi liittää systemaattisesti osaksi maaokohtaisia evaluaatioita niin, että se on osa Suomen kehityspoliittisten toimien arviointia.

- Suomen tulisi kehittää selvä kriteeristö sille, milloin toimintamaasta tulisi vetäytyä kokonaan. Tässä on syytä ottaa huomioon mahdollisuudet tukea hallinnosta riippumattomia toimijoita ja esimerkiksi paikallistason hallintoa.
- Demokratiatuen, kuten muunkaan kehityspolitiikan, kriteerejä ei tule perustaa muuhun ulkopoliittiseen tarkoituksenmukaisuuteen. Demokratiatuen ehdollistamisessa täytyy olla varovainen, ettei sillä tule tukeneeksi epädemokraattista kehitystä.
- Demokratian tukemisen tulee olla johdonmukaista. Esimerkiksi kauppa- ja turvallisuuspolitiikassa on paremmin tunnistava mahdolliset ristiriidat demokratiatuen tavoitteiden kanssa ja tuettava johdonmukaisesti demokratian kehitystä.
- Sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden painotusta on tärkeää jatkaa demokratian kehittämässä. On edistettävä demokratiatyötä, jossa vähemmistöryhmiin kuuluvat ihmiset aktivoituvat yhteiskunnalliseen toimimaan. Demokratiaa on syytä kehittää aitoina vaikuttamisen mahdollisuuksina kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Kansalaisyhteiskunnan riittävä avoimuus on perusedellytys toimivalle demokratialle.

**TUTUSTU ANALYYSIIN KPT:N SIVUILLA:**

[www.kehityspoliittinetoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2024/01/kpt\\_demokratia\\_vaatii\\_vahvistamista\\_kaikkialla.pdf](http://www.kehityspoliittinetoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2024/01/kpt_demokratia_vaatii_vahvistamista_kaikkialla.pdf)

**LISÄTIETOJA:**

pääsihteeri Marikki Karhu  
marikki.karhu@gov.fi, p. 050 525 8649